

SARTRE I EL NOBEL: TRES DOCUMENTS

El rebuig de SARTRE al Premi Nobel de 1964 fou un dels seus gestos més comentats a l'època. Oferim aquí dos documents sobre aquest tema. Els dos primers els traduí directament del francès i el tercer un fragment d'entrevista a l'Obs de l'any 1964 també en traducció nostra [R.A.].

1.- L'any 1964 Sartre publica LES MOTS i corre el rumor que li atorgaran el Premi Nobel . El dia 14 d'octubre de 1964 envia una carta al secretari de l'Acadèmia Nobel demanant que no se li atorgui el guardó, que malgrat tot li fou concedit el 22 d'octubre perquè la votació s'havia fet anteriorment:

Senyor secretari:

Segons determinades informacions que m'han arribat avui, tindria enguany algunes possibilitats d'obtenir el Premi Nobel. Malgrat que sigui presumptuós de decidir sobre un vot abans que hagi tingut lloc, em prenc la llibertat d'escriure-us per tal dissipar o evitar un malentès. Vull assegurar-vos, en primer lloc, senyor secretari la meva profunda estimació per l'acadèmia sueca i pel premi amb el qual ha honorat tants escriptors. Però per raons de caire personal i per d'altres que resulten més objectives, no desitjo figurar a la llista dels possibles llorejats i ni puc ni vull, ni el 1964 ni més endavant, acceptar aquesta distinció honorífica. Us agraeixo, senyor secretari, que accepteu les meves excuses i que creien en la meva més alta consideració.

2.- El text de l'Acadèmia Sueca (22 d'octubre) concedint-li el guardó deia el següent: “El Premi Nobel de Literatura ha estat atorgat enguany a l'escriptor francès Jean-Paul Sartre per la seva obra que, pel seu esperit de llibertat i la recerca de llibertat que testimonia, ha exercit una vasta influència sobre la nostra època”. Sartre escriu llavors una carta a l'Acadèmia renovant la seva negativa (extractes). Hi ha també un extracte en català (EL TEMPS, València, nº394, 6 de gener de 1992):

Lamento de debò que aquest tema tingui una aparença d'escàndol: un premi s'atorga i algú el rebutja.

(...) Vaig invocar dues menes de raons: raons personals i raons objectives.

Les raons personals són les raons personals són les següents: el meu rebuig no és un acte improvisat. Sempre he declinat les distincions oficials. Quan després de la guerra el 1945 em van oferir la Legió d'Honor, vaig refusar-la, malgrat que tenia amics al govern. De la mateixa manera, mai no he desitjat entrar al Col legi de França, com alguns amics m'han suggerit (...) No és el mateix si signo Jean Paul Sartre, que si ho

faig com “Jean Paul Sarte”, premi Nobel”. L’escriptor ha de refusar deixar-se transformar en institució, fins i tot si això es fa sota les formes més honorables.

Les meves raons objectives són les següents: l’únic combat actualment possible en el front de la cultura és per la coexistència pacífica de les dues cultures: la de l’est i la de l’oest. No vull dir que cal que s’abracin, sé prou bé que la confrontació entre ambdues cultures no necessàriament ha de tenir forma de conflicte, però ha de tenir lloc entre homes i cultures sense intervenció de les institucions (...) les meves simpaties innegablement s’adrecen al camp del socialisme, i al que s’anomena el bloc de l’est, però he nascut i he estat educat en una família burgesa (...) Espero tanmateix “que guanyi el millor”, val a dir el socialisme.

Per això no puc acceptar cap distinció atorgada per les altres instàncies culturals, ni de l’est ni de l’oest, àdhuc si comprenc prou bé la seva existència. Malgrat que totes les meves simpaties estiguin al costat dels socialistes, seria del tot incapaç d’acceptar el premi Lenin si me’l volguessin donar, que no és el cas (...)

Durant la guerra d’Algèria, quan vam signar el “Manifest dels 121” hauria acceptat el premi amb agrament perquè no tan sols m’hauria honorat a mi sinó també a la llibertat per la qual lluitàvem. Però això no va passar i només quan s’ha acabat el combat em donen el premi.

3.- També en una entrevista a la revista *Le Nouvel Observateur*, (19 de novembre de 1964), Sastre va explicar les raons per les quals havia rebutjat el Premi Nobel (fragment):

Per què vaig rebutjar aquell premi? Perquè em sembla que des de fa temps té un color polític. Si hagués acceptat el Nobel –i encara que hagués fet un discurs insolent a Estocolm, la qual cosa hauria estat absurda– hauria estat recuperat.

Si hagués estat membre d’un partit, del partit comunista, per exemple, la situació hauria estat diferent. Indirectament hauria estat atorgat el premi al meu partit; en tot cas li hauria pogut servir. Però quan es tracta d’un home òllat, malgrat que tingui opinions “extremistes, se’l recupera necessàriament, d’una certa manera, premiant-lo. És una manera de dir “Finalment és dels nostres. Jo no podia acceptar això.

La major part dels diaris m’ha atribuït raons personals: estaria ferit perquè Camus el va obtenir abans que jo.. tindria por que Simone de Beauvoir se sentís gelosa, potser era una ànima bella que rebutjava els honors per orgull. Tinc una resposta molt senzilla. Si tinguéssim un govern de Front Popular que m’hagués fet l’honor d’atorgar-me un premi, l’hauria acceptat amb gust. No em fa l’efecte de cap manera que els escriptors hagin de ser cavallers solitaris, ben al contrari. Però no s’han de ficar en un vesper.

El que més m’ha molestat són les cartes dels pobres. Els pobres per a mi són les persones que no tenen diners però estan prou mistificats per acceptar el món tal com és. Aquesta gent són legió. M’han escrit cartes doloroses: “Doni’m a mi els diners que rebutja”. En el fons el que escandalitza és que aquest diner no hagi estat despès. Quan Mauriac va escriure al seu diari: “Jo l’hauria gastat per arreglar el bany i la

tanca de la finca” és un maligne: sap que no provocarà cap escàndol. Si hagués repartit aquest diner hauria sorprès més la gent. Rebutjar-lo és inadmissible. Un nord-americà ha escrit: “Si em donen 100 dòlars i els rebutjo, no sóc un home”.

I, a més, hi ha la idea que un escriptor no mereix aquest diner. L’escriptor és un personatge sospitós. No treballa, guanya diners i, si vol, pot ser rebut pel rei de Suècia. Això ja és escandalós. Si, a més, rebutja el diner que no ha merescut, és massa. Es considera natural que un banquer tingui diners i els doni. Però que un escriptor pugui rebutjar-lo; això no passa.

Tot això és el món del diner i les relacions amb el diner sempre són falses. Rebutjo 26 milions i m’ho retreuen; però al mateix temps m’expliquen que els meus llibres es vendran més perquè la gent comentarà: “¿Qui és aquest guillat que escup sobre tants diners?” Així que el meu gest encara em donarà peles. És absurd, però no hi puc fer res.

La paradoxa és que rebutjant el premi no he fet res. Acceptant-lo hagués fet quelcom. M’hauria deixat recuperar pel sistema.